

УДК 027.625(477):[316.7:004:005.591.6]:37
DOI: 10.31866/2616-7654.15.2025.335087

КРЕАТИВНІ ПРОСТОРИ У ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕКАХ: СУТНІСТЬ, МОЖЛИВОСТІ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ

Юрій Гайдай,
здобувач освітньо-наукового рівня
доктора філософії,
спеціальність 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: yuriy.gaidai@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-7627-4365

Для цитування:

Гайдай, Ю. (2025). Креативні простори у дитячих бібліотеках: сутність, можливості та український досвід реалізації. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 15, 154–163. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335087>

Актуальність теми статті зумовлена стрімким переосмисленням ролі бібліотек у сучасному суспільстві, зокрема потребою трансформувати дитячі бібліотеки відповідно до культурних, освітніх та цифрових викликів XXI століття. Формування креативних просторів у бібліотеках для дітей є відповіддю на запит громади на інклюзивні, інтерактивні, міждисциплінарні формати культурної взаємодії та розвитку.

Мета статті – виявити передумови появи, сутність креативних просторів у бібліотеках та можливості, що ними надаються, а також розкрити напрями розвитку креативних просторів у дитячих бібліотеках України.

Методи дослідження: аналітичний метод – для вивчення наукової літератури з питань функціонування дитячих бібліотек, модернізації бібліотечного простору та впровадження інноваційних підходів у роботі з дитячою аудиторією; описовий метод – для фіксації та узагальнення практик створення креативних просторів у бібліотеках для дітей в Україні.

Наукова новизна полягає у з'ясуванні сутності креативних просторів у бібліотеках та можливостей, що ними надаються, а також в окресленні перспективних напрямів удосконалення креативних просторів у дитячих бібліотеках; виявленні основних функцій креативного простору у дитячій бібліотеці як мультифункціонального середовища, що поєднує освітній, культурний, технологічний та соціальний аспекти; обґрунтуванні потенціалу креативного простору як чинника дитиноцентричної моделі діяльності бібліотеки, що відповідає вимогам сталого соціокультурного розвитку громади.

Основні висновки. Підсумовано, що інновації у діяльності бібліотеки – це інструмент зміни її ролі у сучасному суспільстві, що відбувається за рахунок урізноманітнення платформ та напрямів комунікації з користувачами, що, зі свого боку, призводить до збільшення кількості учасників креативних подій у бібліотеці. Креативний простір бібліотеки визначено як різновид просторів бібліотечних послуг, які повністю або частково зосереджені на створенні нетекстового контенту (малюнки і фотографії, аудіоматеріали, відео, вебмедіа та багато іншого), а не тільки на його споживанні. Зокрема, акцентовано, що креативні простори у дитячих бібліотеках – це не просто інноваційний формат роботи, а нова парадигма взаємодії з користувачем, яка ґрунтується на принципах співтворчості, гнучкості, інклюзивності та доступності.

Ключові слова: дитяча бібліотека; креативний простір; культура участі; спільна творчість; дитиноцентрична модель діяльності бібліотеки.

ВСТУП

Бібліотеки, які тривалий час розглядалися як суто книгосховища і водночас місця надання інформації, в епоху цифрових технологій активно розширюють свої функції. Книгозбірні не просто варіюють послуги, збільшують кількість, урізноманітнюють і змістовно наповнюють орієнтовані на користувачів творчі заходи, а й трансформують свій простір, гнучко реагуючи на суспільні очікування. У контексті загального оновлення функцій бібліотек особливо актуальним постає питання створення креативного простору саме у дитячих бібліотеках, які традиційно виконують важливу роль у соціалізації, навчанні, сприянні набуттю дітьми творчих і комунікативних навичок. Сучасна дитяча бібліотека перетворюється на динамічний, інтерактивний простір, де дитина може не лише читати, а й створювати, експериментувати, спілкуватися. Така модернізація функцій дитячих бібліотек уособлює одночасну реалізацію різних напрямів діяльності бібліотек, що зумовлено зміною моделі сприйняття інформації у дітей, які живуть у світі стрімкого технологічного розвитку, мультимедійного контенту й коротких форматів взаємодії. Креативний простір у бібліотеці – це відповідь на ці виклики, спроба переформатувати культурно-освітній заклад відповідно до реальних потреб дитини XXI століття. У бібліотеках для дітей це означає ігровий підхід, особливий інтер'єр, використання технологій та ін., що істотно модернізує культурні практики цієї цільової аудиторії.

Таким чином, актуальність вивчення досвіду створення та функціонування креативних просторів у бібліотеках для дітей зумовлена трансформацією їхньої ролі в умовах цифрової доби, необхідністю переосмислення традиційних функцій та форм діяльності бібліотек у відповідь на зміни у сфері сприйняття, комунікації та освітньо-культурних запитів дитячої аудиторії. Формування креативного простору постає як закономірний крок модернізації бібліотечної інфраструктури, спрямований на забезпечення багатовекторного розвитку дитини завдяки поєднанню інтелектуальної, емоційної та соціальної складових освітнього процесу.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Вивчення сутності та можливостей креативних просторів загалом та у бібліотеках зокрема передбачає звернення до праць, в яких розкрито «роль та можливості бібліотек у задоволенні постійно зростаючих інформаційних потреб користувачів, а також відповідність бібліотечної діяльності новим викликам сучасного інформаційного суспільства» (Кузьменко & Загуменна, 2020), проведено дослідження хабів, їх особливостей і місця «в ієрархії сучасного соціокультурного простору» (Сенько, 2022). Щодо наукових розвідок, в яких ґрунтовно проаналізовані безпосередньо створення креативних та розвивальних просторів для дітей, робіт вкрай мало. Серед окремих спроб узагальнення інноваційної діяльності бібліотек варто виокремити праці В. Ільницького (2023), присвячені вивченню сучасних бібліотечних технологій у дитячому середовищі, а також роботу Г. Бородіної та Л. Прус (2019), в якій акцентовано на соціокультурній функції бібліотеки як простору для розвитку дитини. Важливим також є концептуальний підхід, запропонований у моделі «Чотири простори бібліотеки», який передбачає створення креативного, навчального, натхненного та комунікативного середовищ у межах однієї установи (Українська бібліотечна асоціація, 2020). На особливу увагу заслуговує дисертація А. Гордієнко

(2018), присвячена «дитячій бібліотеці як культуротворчому феномену, діяльність якої підпорядкована збереженню й використанню культурної спадщини як основи національно-культурної ідентичності». Як слушно зазначає дослідниця, «здатність дитячої бібліотеки моделювати сучасну суспільну культуру, відображаючи складом свого фонду найбільш соціально значущі риси культурної реальності, дає підстави розглядати дитячу бібліотеку як соціокультурний інститут як необхідний елемент суспільної структури, одну з форм регулювання суспільного життя. Отже, місія або загальна настанова для сучасної дитячої бібліотеки полягає в сприянні соціокультурному становленню особистості через створення контенту саморозвитку, який передбачає доступність сукупного знання людства і формування системи цінностей, що ґрунтується на принципах гуманізму» (Гордієнко, 2018, с. 3). Безперечною цінністю цієї роботи є розроблена «модель діяльності дитячої бібліотеки як відкритої культурної інституції, призначеної для сприяння використанню накопиченого людством знання шляхом вільного доступу до нього, зберігання документованого знання як суспільного надбання, забезпечення дітям оптимальних умов для культурного розвитку, формування і задоволення їхніх освітніх, комунікативних та інших потреб» (Гордієнко, 2018, с. 5).

Отже, сучасна українська бібліотекознавча думка демонструє усвідомлення необхідності створення креативного простору як інструменту трансформації бібліотеки відповідно до викликів часу. Утім, досвід створення та функціонування креативних просторів у дитячих бібліотеках в Україні все ще потребує узагальнення, аналізу та вироблення відповідних пропозицій з їх покращення.

Мета статті – виявити передумови появи, сутність креативних просторів у бібліотеках та можливості, що ними надаються, а також розкрити напрями розвитку креативних просторів у дитячих бібліотеках України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бібліотеки все частіше переформатовують свою діяльність, створюючи креативні простори – місця для неформального та спільного проведення часу з певною метою, наприклад, для дозвілля. Водночас креативний простір – це простір, що підтримує, культивує принцип залученості, відповідно до якого у бібліотеках не лише забезпечуються можливості для художнього самовираження та громадянської активності, а й надається потужна підтримка створенню та розповсюдженню власних творів відвідувачів, а також, що вкрай важливо, деяким типам неформального наставництва, за допомогою якого те, що відомо найдосвідченішим, передається новачкам. Це так звана культура участі, коли внесок кожного важливий, коли кожен відчуває залученість, тісний соціальний зв'язок. Культура участі за своєю суттю корелює із принципами технології Web 2.0 і вище, що позбавив інтернет статусу статичного засобу продукування контенту, створеного в основному фахівцями, експертами та ін., і перетворив його на платформу для користувацького контенту.

Тож закономірно, що завдяки таким своїм характеристикам, як експериментування, впровадження інновацій, створення певної атмосфери тощо, креативні простори лише за останнє десятиліття стали важливим трендом в усьому світі. Головне, що їх вирізняє, – концепція DIY (англ. DIY – do it yourself), або «зроби сам», концепція «третього місця» (за Р. Олдебургом) (Oldenburg, 1999) – простір, альтер-

нативний дому (перше місце) і роботі/навчанню (друге місце), де люди можуть вільно спілкуватися, взаємодіяти і розбудовувати громаду, відповідно до якої велика увага приділяється запитам і потребам відвідувачів (Ніколайчук, 2024), та ін.

Як навчальні простори для різних майстерень креативні простори пропонують заняття із цифрових та інших технологій, мистецтва, ремесел тощо, що відповідають запитам і потребам відвідувачів різних вікових груп, із різними освітами та навичками. Один із показових прикладів – B-Zone – новий креативний простір для дітей у бібліотеці-філії № 9 для дітей Полтавської міської ЦБС, який включає «арт-зону, відеолокацію, місця для відпочинку, ігор та навчання; тематичну програму заходів (природничі та етнографічні студії, творчість, критичне мислення); новий дизайн та зручні меблі; куточок для дозвілля найменших» (B-Zone, 2021). Водночас це місце для дистанційної роботи, навчання, проведення ділових зустрічей тощо. Надаючи матеріали, технології і територію, креативні простори пропонують нові можливості для навчання, збільшують залучення громади та забезпечують доступ, привабливий для різних користувачів. Тобто при створенні креативного простору бібліотеки, у широкому сенсі, зосереджені на тому, щоб сприяти взаємодії «бібліотека-громада» за рахунок розширення своєї традиційної послуги – надання інформації та ресурсів, які люди, можливо, не могли б собі дозволити за інших обставин.

Креативні простори володіють потужним потенціалом для розширення соціальних зв'язків, налагодження співпраці та спільної творчості, сприяння розвитку культури і підсилення соціально-економічних переваг громади, яка їх використовує. Водночас у сучасній бібліотеці креативний простір повинен бути гнучким до очікувань користувачів та здатним адаптуватися до мінливих соціальних і суспільних вимог та тенденцій. Наприклад, бібліотеки стають бібліохабами (наприклад, проект «Сучасний бібліотечний простір – «БібліоHUB» (Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека, 2021)) та хабами цифрової грамотності (Лось, 2023), місцем для налагодження соціальних зв'язків тощо. Справді, бібліотека у своїй діяльності усе більше тяжіє до виконання функцій центру знань, які передаються за допомогою не лише книг, а й досвіду, яким обмінюються між собою її користувачі. Це навчання впродовж усього життя, і розвиток такої культури у громадах, безумовно, є найбільшою перевагою креативних просторів у бібліотеках. Креативні простори надають людям нові різноманітні можливості для об'єднання, а спільний інтерес у навчанні чи набутті навичок стає поштовхом і можливістю для тих, хто прагне розширити соціальні зв'язки. Один із показових прикладів – громадський простір Potapsi HUB, створений у в межах конкурсу грантів «Час діяти, Україно» від благодійного фонду «МХП-Громаді». У цьому просторі проводять «лекції з психологічної допомоги, плетуть маскувальні сітки, малюють, беруть участь у майстер-класах тощо. Тут також приймали та надавали гуманітарну допомогу переселенцям, робили обереги для військових та збирали для них продукти» (*Від старої бібліотеки*, 2023).

Зрештою, надання бібліотекою можливості користування обладнанням, інструментами і програмним забезпеченням, які зазвичай були б недоступні через вартість або відсутність доступу до них певних категорій користувачів, надає громаді засоби для залучення до творчості та генерування ідей. Технологічні креативні простори, зокрема, надають доступ тим, хто не може дозволити собі нові

дорогі гаджети, обладнання та програмне забезпечення, і дають людям можливість набувати навички, які в іншому випадку їм було б важко отримати. Застосування інструментів, практичного навчання та ресурсів дозволяє людям експериментувати, вдосконалювати свої продукти, створювати прототипи, виготовляти кінцевий продукт і навіть виходити безпосередньо на ринок.

Дитячі бібліотеки в Україні активно включені у процес створення креативних просторів, і таких прикладів чимало, що свідчить про їхню активну адаптацію до нових соціокультурних умов. Дитячі бібліотеки пропонують дітям простір не лише для читання, а й для творчості, самовираження, технологічної грамотності, зокрема:

- Національна бібліотека України для дітей (м. Київ, <https://chl.kiev.ua/>) має простір «Бібліотека майбутнього», де функціонує медіастудія, проводяться воркшопи з робототехніки, 3D-моделювання та VR-заняття. Важливо, що діти беруть участь не лише як слухачі, а й як творці контенту;

- Львівська обласна бібліотека для дітей (<https://lodb.org.ua/>) активно реалізує програму «Бібліотека + Місто = Діти» – це серія творчих ініціатив, серед яких інтерактивні читання з елементами театру, створення мультиплікацій, графічних новел і колажів;

- Харківська обласна бібліотека для дітей (<http://bibl.kharkiv.ua/>) пропонує STEAM-простір для дітей віком 6–14 років, тут можна працювати з мікрокомп'ютерами, проводити досліди, програмувати роботів. Проєкт реалізовано за підтримки місцевої влади та громадських організацій;

- Черкаська обласна бібліотека для дітей (<https://chobd.ck.ua/>) реалізує ініціативу «Креативна кімната», де дітей знайомлять із різними видами мистецтва – від живопису до ленд-арту, інтегруючи це з вивченням літератури.

Таким чином, креативні простори у дитячих бібліотеках дають змогу реалізувати нові форми взаємодії з дитячою аудиторією, сприяють не лише популяризації читання, а й розвитку творчого потенціалу, критичного мислення, набуттю комунікативних навичок, формуванню емоційної стійкості дітей. Досвід реалізації креативних просторів у бібліотеках для дітей в Україні засвідчує прагнення бібліотечної галузі оперативно реагувати на виклики часу, адаптуватися до потреб громади, впроваджувати інноваційні практики і створювати інклюзивне, безпечне та натхненне середовище для зростання юного користувача. Прикладами таких ініціатив, реалізованих у бібліотеках різних регіонів України, є:

- у межах проєкту «СпівДія заради Дітей» створено безпечний простір для надання психоемоційної підтримки дітям через неформальну освіту, творчі заняття та взаємодію з іншими дітьми і дорослими (Городничий, 2022);

- на базі центральної бібліотеки імені Андрія Малишка в Овручі відкрито центр спільнототворення «Креативний Kolohub», метою якого є залучення різних соціальних груп до життя громади, що постраждала внаслідок російських обстрілів (Центри спільнототворення, 2024);

- у Білгород-Дністровському створено сучасний молодіжний центр на базі бібліотеки-філії імені Івана Франка, де проводяться творчі зустрічі та майстер-класи для молоді (Касапова, 2024);

- у Бахмутській дитячій бібліотеці було відкрито ігровий арт-простір «Zone kids», реалізований завдяки перемозі у проєкті «Бюджет участі 2020» та підтримці спонсорів (Лагута, 2020);

– у Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей імені Тараса Шевченка презентовано інклюзивний креативний простір «FreeDreams», де проводяться тренінги та заняття за участю школярів і дітей з особливими потребами (Ковалик, 2021);

– у Києві функціонують сучасні бібліохаби, зокрема у Центральній бібліотеці імені Тараса Шевченка для дітей, яка пропонує ігровий простір, терасу, виставки та майстер-класи (Гулюк, 2023).

Отже, напрямками розвитку креативних просторів у дитячих бібліотеках є створення медіа- та STEM-лабораторій, зон для інтерактивного навчання та емоційної взаємодії, розвиток інклюзивних програм, формування бібліохабів і просторів спільнототворення. Наведені приклади функціонування креативних просторів у дитячих бібліотеках України свідчать про активне оновлення бібліотечної інфраструктури в напрямку дитиноцентричності, інтерактивності й міждисциплінарності. Залучення технологій, розвиток ігрових, творчих та інклюзивних компонентів, активна взаємодія із громадою – усе це демонструє нову модель дитячої бібліотеки як культурного хабу, простору підтримки, розвитку і натхнення. Ця модель **діяльності бібліотеки повинна передбачати** організацію бібліотечного простору, послуг і програм, у центрі якого перебуває дитина як активний учасник культурного, пізнавального та соціального життя. Така модель передбачає врахування вікових, інтелектуальних, емоційних і творчих потреб дитини, забезпечення безпечного, інклюзивного й мотивуючого середовища для її всебічного розвитку.

Розглянуті ініціативи підтверджують, що креативний простір у бібліотеці – не лише оновлення просторового оформлення чи візуального стилю, а насамперед зміна концептуального підходу до комунікації з дитиною як користувачем бібліотеки. Успішний досвід створення таких просторів засвідчує високий потенціал бібліотек у формуванні творчого відкритого до знань і комунікації середовища.

ВИСНОВКИ

Інновації у діяльності бібліотеки – це інструмент зміни її ролі у сучасному суспільстві, що відбувається за рахунок урізноманітнення платформ та напрямів комунікації з користувачами, що, зі свого боку, призводить до збільшення кількості учасників креативних подій у бібліотеці. Завдяки своїм численним перевагам креативні простори зміцнюють соціально-економічну і соціокультурну цінність бібліотеки; вони не лише транслюють головне її призначення, а й є можливістю модернізувати бібліотечну діяльність у нових соціокультурних умовах, адаптувати послуги до суспільних очікувань. Креативний простір бібліотеки – це різні види просторів бібліотечних послуг, які повністю або частково зосереджені на створенні нетекстового контенту (малюнки та фотографії, аудіоматеріали, відео, вебмедіа та багато іншого), а не тільки на його споживанні. Такі простори зазвичай пропонують не просто спеціально виділений і відповідно облаштований простір, а й інструменти, матеріали та обладнання для використання відвідувачами, а також певний рівень підтримки (персонал, фахівці, активісти та ін.).

Креативні простори у дитячих бібліотеках – це інноваційний формат роботи, а також нова парадигма взаємодії з користувачем, яка ґрунтується на принципах співтворчості, гнучкості, інклюзивності та доступності. Розширення функцій бібліотек, створення інноваційних майданчиків, інтеграція технологій та мистецтва – все це дає змогу дітям навчатися у природний для них спосіб: граючи, до-

сліджуючи, взаємодіючи. Водночас такі креативні простори сприяють тому, що дитяча бібліотека стає не лише культурною інституцією, а й осередком креативного розвитку особистості в межах громади. Перспективними напрямками удосконалення креативних просторів у дитячих бібліотеках можуть стати інтеграція цифрових технологій з акцентом на критичне мислення і креативність, розширення інклюзивного компоненту, залучення місцевих громад до ко-менеджменту бібліотечного середовища, розроблення програм неформальної освіти з урахуванням вікових та соціокультурних особливостей дітей.

Подальші перспективи полягають у поглибленому дослідженні ефективності креативних форматів у процесі формування читацької, медіа- та інформаційної грамотності дітей, у вивченні взаємозв'язку між соціально-емоційним розвитком дитини та інноваційним бібліотечним середовищем, а також у розробленні методик оцінювання впливу креативних просторів на культурну інтеграцію громади.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бородіна, Г. Г., & Прус, Л. М. (2019). Роль та значення Вінницької обласної бібліотеки для дітей ім. І. Я. Франка в соціокультурному просторі регіону. *Молодий вчений*, 9(73). 285–288. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-62>
- Від старої бібліотеки – до сучасного хабу: як на Канівщині розвивають креативний простір завдяки конкурсу від «МХП-Громаді».* (2023, 5 травня). Про все. <https://provce.ck.ua/iak-na-kanivshchyni-rozvyvaiut-kreatyvnyy-prostir-zavdiaky-konkursu-vid-mkhp-hromadi/>
- Гордієнко, А. І. (2018). *Дитяча бібліотека як культуротворчий феномен: український досвід* [Дисертація кандидата культурології, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського]. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Disertatsiya-1.pdf>
- Городничий, В. (2022, 12 грудня). *Проект «СнівДія заради Дітей» у бібліотеці*. Житомирська обласна бібліотека для дітей та юнацтва. <https://www.libertyspace.org.ua/2022/12/12/proiekt-spivdiia-zarady-ditej-u-bibliotetsi/>
- Гулюк, С. (2023, 1 лютого). *Як пройти в бібліотеку: 5 сучасних бібліохабів Києва*. БЖ. <https://bzh.life.ua/mesta-i-veshi/kak-projti-v-biblioteku-5-sovremennyh-bibliohabov-kieva/>
- Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека. (2021, 20 вересня). *Бібліохаб як сучасний бібліотечний простір*. <https://zounb.zp.ua/resourse/zaporizkyy-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/bibliohab-yak-suchasnyy-bibliotechnij-prostir>
- Ільницький, В. А. (2023). Дослідження інноваційних бібліотечних технологій та діяльності бібліотек для дітей у дисертаційних працях українських науковців. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 84–90. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.294080>
- Касапова, Н. (2024, 25 жовтня). Від мрії до реальності: як створили сучасний молодіжний центр у бібліотеці. *Інтент*. <https://intent.press/publications/society/2024/noviy-kreativnij-prostir-u-bilgorod-dnistrovskomu-istoriya-peretvorenniya-biblioteki/>
- Ковалик, С. (2021, 29 жовтня). *Інклюзивний креативний простір презентували у Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей*. Є. https://ye.ua/syspilstvo/56438_inklyzivniy_kreativniy_prostir_prezentovali_u_hmelnickiy_oblasniy_biblioteci_dlya_ditey.html
- Кузьменко, О. І., & Загуменна, В. В. (2020). Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 24–31. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2020.227084>

- Лагута, Л. (2020, 11 серпня). У Бахмутській дитячій бібліотеці з'явився ігровий арт-простір «Zone kids». *Публічна бібліотека територіальної громади*. <https://oth.nlu.org.ua/?p=4021>
- Лось, О. О. (Уклад). (2023). *Діяльність публічних бібліотек як Хабів цифрової грамотності* [Методичні поради]. Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради. <http://new.library.ck.ua/images/ounb/pdf/2023/Activities%20of%20public%20libraries.pdf>
- Ніколайчук, А. (2024). Концепція «третього місця» в контексті модернізації бібліотечного простору. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 13, 20–28. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307112>
- Сенько, Т. В. (2022). Хаби як інноваційна складова соціокультурного простору. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 4, 35–41. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269426>
- Українська бібліотечна асоціація. (2020). *Чотири простори бібліотеки: інноваційна модель діяльності*. <https://ula.org.ua/pro-nas/proiekt/4600-chotyry-prostory-biblioteky-innovatsiy-na-model-diialnosti>
- Центри спільнототворення у громадах: в Овручі відкрили креативний простір на базі бібліотеки*. (2024, 12 квітня). Cedos. <https://cedos.org.ua/news/czentry-spilnototvorennya-u-gromadah-v-ovruchi-vidkryly-kreatyvnyj-prostir-na-bazi-biblioteky/>
- B-Zone – новий креативний простір для дітей в Полтаві*. (2021, 26 січня). Бібліотечна країна. <https://livelibrary.com.ua/success-stories/b-zone/>
- Oldenburg, R. (1999). *The great good place: cafes, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community*. Marlowe & Company. https://raggeduniversity.co.uk/wp-content/uploads/2025/01/1_x_ThegreatgoodplaceRayOldenburg2nded.-NewYork-compressed.pdf

REFERENCES

- Borodina, H. H., & Prus, L. M. (2019). Rol ta znachennia Vinnytskoi oblasnoi biblioteky dlia ditei im. I. Ya. Franka v sotsiokulturnomu prostori rehionu [The role and importance of the Vinnytsa regional library for children named after I. Franko in the socio-cultural space of the region]. *Young Scientist*, 9(73). 285–288. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-62> [in Ukrainian].
- B-Zone – novyi kreatyvnyi prostir dlia ditei v Poltavi* [B-Zone – a new creative space for children in Poltava]. (2021, January 26). Library Country. <https://livelibrary.com.ua/success-stories/b-zone/> [in Ukrainian].
- Hordiienko, A. I. (2018). *Dytiacha biblioteka yak kulturotvorchyiy fenomen: ukrainskyi dosvid* [Children's library as a cultural-phenomenon: Ukrainian experience] [PhD Dissertation, Ukrainian National Chaikovskiy Academy of Music]. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Disertatsiya-1.pdf> [in Ukrainian].
- Horodnychyi, V. (2022, December 12). *Proiekt "SpivDiia zarady Ditei" u bibliotetsi* [The project "Singing for Children" in the library]. Zhytomyr Regional Library for Children and Youth. <https://www.libertyspace.org.ua/2022/12/12/proiekt-spivdiia-zarady-ditei-u-bibliotetsi/> [in Ukrainian].
- Huliuk, S. (2023, February 1). *Yak proity v biblioteku: 5 suchasnykh bibliokhabiv Kyieva* [How to get to the library: 5 modern library hubs of Kyiv]. BZh. <https://bzh.life/ua/mesta-i-veshi/kak-projti-v-biblioteku-5-sovremennyh-bibliohabov-kieva/> [in Ukrainian].
- Ilnytskyi, V. A. (2023). *Doslidzhennia innovatsiinykh biblioteknykh tekhnolohii ta diialnosti bibliotek dlia ditei u dysertatsiinykh pratsiakh ukrainskykh naukovtsiv* [Research of innovative library technologies and activities of libraries for children in dissertation works]

- of Ukrainian scientists]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 84–90. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.294080> [in Ukrainian].
- Kasapova, N. (2024, October 25). Vid mrii do realnosti: yak stvoryly suchasnyi molodizhnyi tsentr u bibliotetsi [From dreams to reality: How a modern youth center was created in a library]. *Intent*. <https://intent.press/publications/society/2024/novij-kreativnij-prostir-u-bilgorod-dnistrovskomu-istoriya-peretvorennya-biblioteki/> [in Ukrainian].
- Kovalyk, S. (2021, October 29). *Inklyuzyvnyi kreatyvnyi prostir prezentuvaly u Khmelnytskii oblasnii bibliotetsi dlia ditei* [Inclusive creative space was presented in the Khmelnytskyi Regional Library for Children]. Ye. https://ye.ua/syspilstvo/56438_inklyuzivnyi_kreatyvnyi_prostir_prezentuvali_u_hmelnickiy_oblasnii_biblioteci_dlya_ditey.html [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O. I., & Zahumenna, V. V. (2020). Biblioteka yak sotsiokulturnyi publichnyi prostir: transformatsiini zminy [Library as sociocultural public space in conditions of transformation]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 24–31. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2020.227084> [in Ukrainian].
- Lahuta, L. (2020, August 11). U Bakhmutskii dytiachii bibliotetsi z'явилося ihrovy art-prostir "Zone kids" [A play art space "Zone kids" appeared in the Bakhmut Children's Library]. *Publichna biblioteka terytorialnoi hromady*. <https://oth.nlu.org.ua/?p=4021> [in Ukrainian].
- Los, O. O. (Comp.). (2023). *Diialnist publichnykh bibliotek yak Khabiv tsyfrovoi hramotnosti* [Activities of public libraries as digital literacy hubs] [Methodological advice]. Komunalnyi zaklad "Oblasna universalna naukova biblioteka imeni Tarasa Shevchenka" Cherkaskoi oblasnoi rady. <http://new.library.ck.ua/images/ounb/pdf/2023/Activities%20of%20public%20libraries.pdf> [in Ukrainian].
- Nikolaichuk, A. (2024). Kontsepsiia "tretoho mistsia" v konteksti modernizatsii bibliotechnoho prostoru [The concept of "the third place" in the context of modernising the library space]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 13, 20–28. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307112> [in Ukrainian].
- Oldenburg, R. (1999). *The great good place: cafes, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community*. Marlowe & Company. https://raggeduniversity.co.uk/wp-content/uploads/2025/01/1_x_ThegreatgoodplaceRayOldenburg2nded.-NewYork-compressed.pdf [in English].
- Senko, T. V. (2022). Khaby yak innovatsiina skladova sotsiokulturnoho prostoru [Hubs as innovative element of sociocultural space]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 4, 35–41. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269426> [in Ukrainian].
- Tsentry spilnototvorennia u hromadakh: v Ovruchi vidkryly kreatyvnyi prostir na bazi biblioteky [Community building centers in hromadas: Library-based creative space opened in Ovruch]. (2024, April 12). Cedoss. <https://cedos.org.ua/news/czentry-spilnototvorennia-u-gromadah-v-ovruchi-vidkryly-kreatyvnyi-prostir-na-bazi-biblioteky/> [in Ukrainian].
- Ukrainian Library Association. (2020). *Chotyry prostory biblioteky: innovatsiina model diialnosti* [Four spaces of the library: An innovative model of activity]. <https://ula.org.ua/pro-nas/proiekty/4600-chotyry-prostory-biblioteky-innovatsiy-na-model-diialnosti> [in Ukrainian].
- Vid staroi biblioteky – do suchasnoho khabu: yak na Kanivshchyni rozvyvaiut kreatyvnyi prostir zavdiaky konkursu vid "MKhP-Hromadi" [From the old library to the modern hub: how the Kaniv region develops a creative space thanks to the competition from "MHP-Hromadi"]. (2023, May 5). Pro vse. <https://provce.ck.ua/iak-na-kanivshchyni-rozvyvaiut-kreatyvnyi-prostir-zavdiaky-konkursu-vid-mkhp-hromadi/> [in Ukrainian].
- Zaporizhzhia Regional Universal Scientific Library. (2021, September 20). *Bibliokhab yak suchasnyi bibliotechnyi prostir* [Bibliohub as a modern library space]. <https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyy-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/bibliokhab-yak-suchasnij-bibliotechnij-prostir> [in Ukrainian].

UDC 027.625(477):[316.7:004:005.591.6]:37

Yurii Haidai,
*Education Seeker for the scientific level
of Doctor of Philosophy,
speciality 029 "Information, Library
and Archival Affairs",
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: yuriy.gaidai@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-7627-4365*

CREATIVE SPACES IN CHILDREN'S LIBRARIES: ESSENCE, OPPORTUNITIES AND UKRAINIAN EXPERIENCE OF IMPLEMENTATION

The relevance of the theme of the article is due to the rapid rethinking of the role of libraries in modern society, in particular, the necessity to transform children's libraries in accordance with the cultural, educational and digital challenges of the 21st century. The formation of creative spaces in libraries for children is a response to the community's demand for inclusive, interactive and interdisciplinary formats of cultural interaction and development.

The aim of the article is to define the prerequisites for the emergence, the essence of creative spaces in libraries and the opportunities they provide, as well as to reveal the directions of development of creative spaces in Ukrainian children's libraries.

Research methods: analytical method – to study the scientific literature on the functioning of children's libraries, modernisation of library space and the introduction of innovative approaches in working with children's audiences; descriptive method – to record and generalise the practices of creating creative spaces in libraries for children in Ukraine.

The scientific novelty grounds on clarifying the essence of creative spaces in libraries and the opportunities they provide, as well as in outlining promising areas for improving creative spaces in children's libraries; identifying the main functions of the creative space in a children's library as a multifunctional environment that combines educational, cultural, technological and social aspects; substantiating the potential of the creative space as a factor in a child-centered model of library activity that meets the requirements of sustainable socio-cultural development of the community.

Main conclusions. It is summarised that innovations in library activities are a tool for changing its role in modern society, which occurs due to the diversification of platforms and areas of communication with users, which, in turn, leads to an increase in the number of participants in creative events in the library. The creative space of the library is defined as various types of library service spaces that are fully or partially focused on the creation of non-text content (drawings and photographs, audio materials, videos, web media, etc.), and not only on its consumption. Particularly, it is emphasised that creative spaces in children's libraries are not just an innovative format of work, but a new paradigm of interaction with the user, which is based on the principles of co-creation, flexibility, inclusivity and accessibility.

Keywords: children's library; creative space; culture of participation; joint creativity; child-centered library activity model.

Надійшла 30.01.2025

Прийнята 28.04.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 11.07.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.